

ประชุมคณะทำงาน
ขับเคลื่อนพัฒนาผลิตผล
สมุนไพรที่มีศักยภาพ
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

วันอังคารที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมจำลอง อตฺนโถ ชั้น ๑ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม



ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม

- คณะทำงานขับเคลื่อนพัฒนาผลิตผลสมุนไพรที่มีศักยภาพ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องสืบเนื่องจากการประชุมครั้งที่แล้ว

- เป้าหมายตัวชี้วัด (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ตามแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อทราบ

- การมอบหมายกรมในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการขับเคลื่อน ภารกิจของคณะอนุกรรมการวัตถุเสพติดสมุนไพร ภายใต้นโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ตามแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเพื่อพิจารณา

- การหารือวางแผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร เพื่อเชื่อมโยงและสนับสนุนการขับเคลื่อนภารกิจของคณะอนุกรรมการวัตถุเสพติดสมุนไพร

ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องอื่นๆ

ระเบียบวาระที่ ๑

เรื่องประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

-
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ระเบียบวาระที่ ๒

เรื่องรับรองรายงานการประชุม

- รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนพัฒนาผลิตผลสมุนไพรที่มีศักยภาพ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ระเบียบวาระที่ ๓

เรื่องสืบเนื่องจากการประชุมครั้งที่แล้ว

- เป้าหมายตัวชี้วัด (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)
ตามแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

โดยยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรไทยที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ
มีรายละเอียดของเป้าหมายยุทธศาสตร์ ๑๐ เป้าหมาย พร้อมความก้าวหน้าการดำเนินงาน ดังนี้



เป้าหมาย

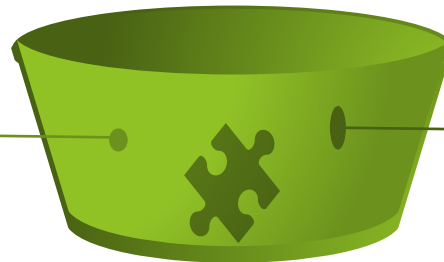
ความก้าวหน้าการดำเนินงาน

๑. จำนวนพื้นที่ที่มีการปลูกสมุนไพรที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ๔๓,๐๐๐ ไร่



๑. ดำเนินการได้ ๕๔,๘๗๐ ไร่
(กรมส่งเสริมการเกษตร , กรมวิชาการเกษตร, สปก.)

๒. กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูกและการผลิตผลิตภัณฑ์ และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชนจำนวน ๕๐ แห่ง



๒. ดำเนินการได้ ๕๕ แห่ง ดำเนินการในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน ๓๔ แห่ง (กสก.) วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการส่งเสริม จำนวน ๑๒ แห่ง (กวก.) ส่งเสริมการแปรรูปอย่างง่ายให้แก่เกษตรกร จำนวน ๙ กลุ่ม (สปก.) (กรมส่งเสริมการเกษตร , สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมวิชาการเกษตร)

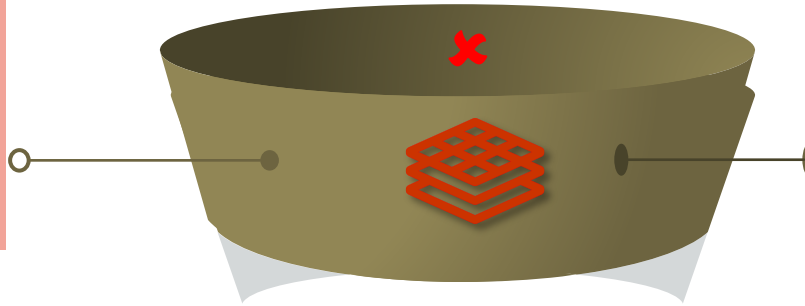
๓. จำนวนข้อกำหนดมาตรฐาน GAP/GACP หรือมาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพร อย่างน้อย ๓๐ ชนิด



๓. จัดทำมาตรฐานสินค้าพืชสมุนไพร เป็นการกำหนดเกณฑ์คุณภาพของพืชสมุนไพร ตามกลุ่มของส่วนที่ใช้ของพืช พืช จำนวน ๕ ฉบับ เป็นพืชสมุนไพรแห่ง ฉบับที่ ๑ หัว เหง้า และราก ,ฉบับที่ ๒ ใบ ส่วนเหนือดินและทั้งต้น ,ฉบับที่ ๓ ดอก พืชสมุนไพรแห่ง, ฉบับที่ ๔ ผลและเมล็ด, ฉบับที่ ๕ เปลือกและเนื้อไม้
(สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ)

เป้าหมาย

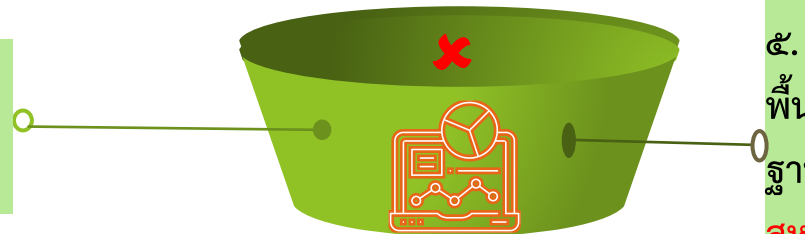
๔. มีแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) อย่างน้อย ๓๐ ชนิด



ความก้าวหน้าการดำเนินงาน

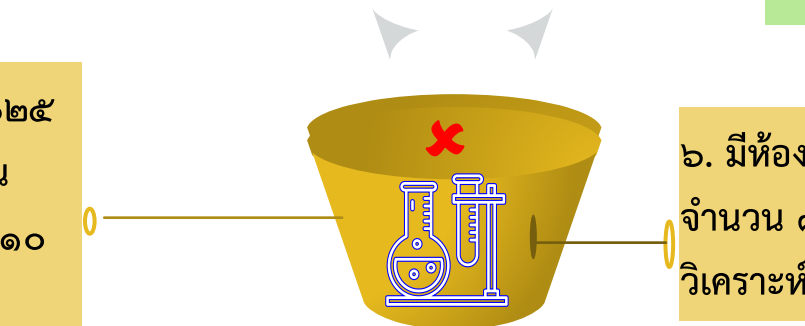
๔. จัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกจำนวน ๒๔ ชนิดพืช แบ่งเป็น Champion product ๔ ชนิด ชิมันชัน ๑๐๓.๙ ล้านไร่ , ไพล ๑๒๐.๔ ล้านไร่ , บัวบก ๑๑๓ ล้านไร่ , กระจ่างดำ ๑๐๓ ล้านไร่ และ อีก ๒๐ ชนิดพืช (กรมพัฒนาที่ดิน)

๕. มีฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร (Land Use) ๑ ฐานข้อมูล



๕. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำลังดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร โดยจะพัฒนาฐานข้อมูลสมุนไพรให้เป็นฐานข้อมูลที่เป็นเอกภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม)

๖. มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO ๑๗๐๒๕ ให้บริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ จำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๑๕ แห่ง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๑๐ แห่ง และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ๕ แห่ง)



๖. มีห้องปฏิบัติการภายใต้สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๑-๘ จำนวน ๘ แห่ง อยู่ในระหว่างการหารือเพื่อที่จะปรับปรุงให้บริการวิเคราะห์สารสำคัญในพืชสมุนไพร (กรมวิชาการเกษตร)

เป้าหมาย

ความก้าวหน้าการดำเนินงาน

๗. จำนวนระบบตลาดกลาง จำนวน ๔ แห่ง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market) จำนวน ๑ แห่ง



๗. มีระบบตลาดกลาง ๑ ตลาด คือ ตลาดไท (กรมส่งเสริมการเกษตร) ตลาดอิเล็กทรอนิกส์ DGT farm โดย (มกอช.) (กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ)

๘. จำนวนข้อกำหนดมาตรฐานสมุนไพรในตำรามาตรฐานสมุนไพรไทย เพิ่มขึ้น ๗๕ รายการ



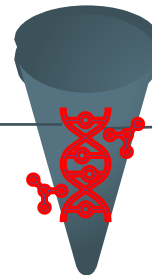
๘. จัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยา ๙๙ ชนิด โดย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

๙. จำนวนฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญา การใช้ประโยชน์ของประเทศไทย จำนวน ๑ ฐานข้อมูล



๙. มีฐานข้อมูลสมุนไพรและตัวอย่างพืชสมุนไพรในพื้นที่ป่าจำนวน ๔๙ จังหวัด (กรมป่าไม้) มีฐานข้อมูลชนิดพันธุ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรในพื้นที่ป่าชายเลน ๒๐ จังหวัด (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง) โดย กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช)

๑๐. จำนวนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพร และเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ จำนวน ๓๐ เรื่อง/ปี



๑๐. มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ ๕๔ เรื่อง (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.), สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) กรมปศุสัตว์ และกรมวิชาการเกษตร)

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อทราบ

- การมอบหมายกรมในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการขับเคลื่อน ภารกิจของ คณะอนุกรรมการวัตถุอันตราย ภายใต้นโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ตามแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕

๑. การพัฒนาสายพันธุ์ การพัฒนาการคัดเลือกสายพันธุ์ และกระบวนการปลูก การพัฒนาสารชีวภัณฑ์ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งพบว่าพืชสมุนไพรเมื่อนำมาทำสารสกัดอาจจะมีความเป็นไปได้ที่จะพบการปนเปื้อนสารกำจัดศัตรูพืช ซึ่งขึ้นอยู่กับกรรมวิธีการปฏิบัติของเกษตรกรนั้นๆ แม้ว่าจะได้การรับรองวัตถุดิบตามมาตรฐาน GAP

๒. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์จะให้ข้อมูลการวิเคราะห์ผลผลิตสมุนไพรจากแหล่งผลิตที่ให้คุณภาพดีจากการตรวจวิเคราะห์สารสำคัญในพื้นที่ที่มีการปลูกสมุนไพรที่ได้คุณภาพ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร

๓. การจัดทำฐานข้อมูลให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลเป็นฐานข้อมูลเดียวกัน ซึ่งขณะนี้ มีพระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็น พรบ.ที่กำหนดให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลทางด้านการวิจัยและนวัตกรรม และมีการกำหนดสิทธิในการร่วมมือกับเอกชน และอนาคตจะมี พรบ. การนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์สามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลได้

๔. การประเมินมูลค่าต้นทุนการผลิตและการแปรรูปวัตถุดิบตลอดจนมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของผลผลิตเพื่อให้เห็นความคุ้มค่าในการลงทุน ตลอดจนวิธีการลดต้นทุนการผลิต

๕. การพัฒนาเครื่องจักรกลการเกษตรในกระบวนการเก็บเกี่ยวเพื่อทดแทนแรงงานคน

๖. การจัดทำแนวทางส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร (เกษตรกร) ให้มีความเชื่อมโยงกับคณะกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพร

๑. มอบหมายกรมวิชาการเกษตร และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ พิจารณาดำเนินการวิจัยในการตอบโจทย์การรับรอง วัตถุประสงค์ตามมาตรฐาน GAP เฉพาะรายชนิดพืชสมุนไพร

๒. มอบหมายกรมพัฒนาที่ดินประสานกับสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) สวก. ในการวิจัยเพื่อจัดทำพื้นที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกพืชสมุนไพร (Land suitability)

๓. มอบหมายสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พิจารณาดำเนินการจัดทำ การคำนวณต้นทุนการผลิต และการแปรรูปวัตถุประสงค์สมุนไพร ตลอดจน มูลค่าที่เพิ่มขึ้นของผลผลิต เพื่อศึกษาความคุ้มค่าในการผลิตพืชสมุนไพร

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเพื่อพิจารณา

- การหารือวางแผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร เพื่อเชื่อมโยงและสนับสนุนการขับเคลื่อนภารกิจของคณะอนุกรรมการวัตถุเสพติด

การพัฒนา เกษตรกร

เกษตรกรรุ่นใหม่นำเทคโนโลยี
มาใช้ในการจัดการแปลง

บริหารพื้นที่แปลงให้เหมาะสม
และแม่นยำ วัตถุประสงค์เพื่อ
ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่ม
ผลผลิต

มีการวางแผนและจัดบันทึก
การเพาะปลูก

การผลิต

การคัดเลือกสายพันธุ์ การ
ปรับปรุงสายพันธุ์ การ
ขยายพันธุ์การเพาะเลี้ยง
เนื้อเยื่อให้มีสารสำคัญสูง

ช่วงเวลาเก็บเกี่ยวสมุนไพร

การวิจัยที่ตอบโจทย์การผลิต
ในทุกขั้นตอน ในแต่ละชนิด
พืชสมุนไพร

มาตรฐานการ ผลิต

ส่งเสริมการปลูกสมุนไพรตาม
มาตรฐานที่กำหนด
GAP/GACP เกษตรอินทรีย์

การฟื้นฟู อนุรักษ์พันธุ์พืช
สมุนไพร

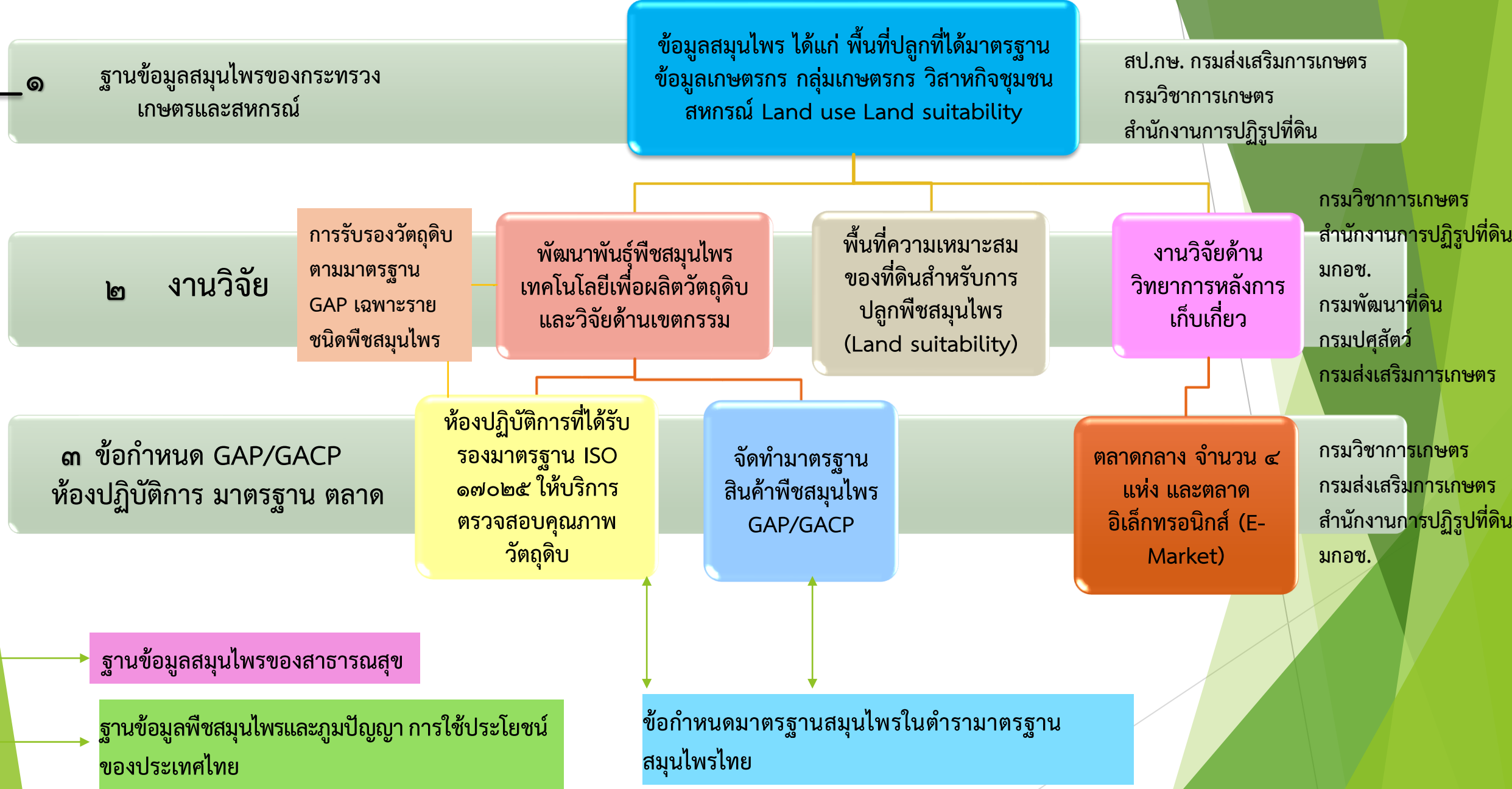
งานวิจัยเรื่ององค์ความรู้ที่
ทันสมัย

การแปรรูป เบื้องต้นหลังการ เก็บเกี่ยว

ส่งเสริมการใช้ระบบอบแห้ง
พลังงานแสงอาทิตย์

บริหารจัดการด้วยการแปรรูป
เทคโนโลยีผลิตและแปรรูป
สมุนไพร

ส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกร
วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ แปร
รูปให้ได้มาตรฐานตามตลาด
ต้องการ



ร่างแผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ ๑ เป้าหมายที่ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ และ ๑๐

การวิจัยและพัฒนาสายพันธุ์และการเพาะปลูก
ฟ้าทะลายโจร เพิ่มปริมาณสารสำคัญ

- กรมวิชาการเกษตร

การวิจัยและพัฒนามาตรฐานวัตถุดิบและจัดการ
ปริมาณวัตถุดิบ การแปรรูป**กระชายดำ**แบบครบ
วงจร

- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงาน
การปฏิรูปที่ดิน

การวิจัยเพื่อจัดทำพื้นที่ความเหมาะสมของที่ดิน
สำหรับการปลูกพืชสมุนไพร
(Land suitability)

- กรมพัฒนาที่ดิน

การวิจัยและพัฒนาเพื่อผลิตวัตถุดิบและ
สารสกัดสมุนไพรสำหรับ Product
champion

- ขมิ้นชัน ไพล กระชายดำ ใบบัวบก

การวิจัยและพัฒนาเพื่อค้นหาสมุนไพรที่
น่าสนใจในอนาคต

- เช่น ฟ้าทะลายโจร มะขามป้อมหญ้า
หวาน ว่านหางจระเข้ พริก กระเจี๊ยบ
แดง กวาวเครือขาว เป็นต้น

การวิจัยสมุนไพรเป้าหมายเพื่อส่งเสริม
ป้องกัน และรักษาโรค

- ฟ้าทะลายโจร
• กระชายดำ

งานวิจัยตอบโจทย์การรับรองวัตถุดิบตาม
มาตรฐาน GAP เฉพาะรายชนิดพืชสมุนไพร

การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่ม
ผลผลิตและคุณภาพสมุนไพร

งานวิจัยช่วยเสริมในการจัดทำฐานข้อมูล

กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงาน
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องอื่นๆ